



# Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

## Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

**Danskernes Historie Online** er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

### Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

### Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

### Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Nr. 12  
Decbr.  
1971



# KAMMERATERNES

## HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HDS. KGL. HOJHED PRINSESSE MARGARETHA

**Henvendelser om hjælp** i henhold til fondens fundats rettes til formanden, konsul Kaj V. Dahl, 8700 Horsens.

**Henvendelse ang. feriehuset på Kegnæs** rettes til skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, 2400 København NV.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men i øvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bosiddende i Danmark og har øget aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. – Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var blevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande – og andre lignende øjemed.

### Forretningsudvalget:

Formand:: Konsul. advokat Kaj V. Dahl, Borgergade 23B, 8700 Horsens.  
Tlf. (05) 62 39 91

Næstformand:: General Fl. B. Larsen, Bruxelles, Belgien.

Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, 1169 København K. Tlf. (01) 11 65 55.

Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, 2400 København NV. Tlf. skolen 10 54 21, privat 10 41 28.

Politiassistent S. Julsgaard Larsen, Boeslundvej 1, 2700 København, Brønshøj Tlf. (01) 71 72 72.

### Den øvrige bestyrelse består af:

Skræddermester Jacob Brandt,  
Ørnevej 63,  
2400 København NV. Tlf. (01) 34 95 60

Afdelingschef, civilingeniør  
Mogens Dyre, Gildbækhus,  
6430 Gildbro pr. Nordborg  
Tlf. (044) 5 12 32

Overpostbud E. Holger Grome,  
Tårnby Torv 24, 2770 Kastrup  
Tlf. (01) 50 33 86

Alberti Hansen, Arildsgård 41,  
2700 Kbh. Brønshøj. Tlf. Bella 3162

Bankprokurist Olav Holst, Bengtssvej 6,  
2900 Hellerup. Tlf. HE 7780.

Rektor Paul Holt, Præstevangsvej 35,  
8210 Århus V. Tlf. (06) 15 48 05

Direktør G. Jespersen,  
Herning Klædefabrik, 7400 Herning  
Tlf. (07) 12 11 84

Oberst K. Kjeldsen, Rollosvej 3,  
5200 Odense V. Tlf. (09) 12 66 03

Tandteknikermester Leo Kæraa,  
Banegårdspladsen, 8000 Århus C  
Tlf. (06) 27 04 28

Arkitekt Ove Chr. Lembecke,  
Brødregade 19, 8900 Randers.  
Tlf. (06) 42 51 30

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft,  
de Mezasvej 18. 8000 Århus C.  
Tlf. (06) 13 57 23

Førstelærer P. E. Mahler, Fåborgvej 5,  
5631 Ebberup. Tlf. (09) 74 12 15

Dr. Børge Næsted, Hviding st.  
pr. 6760 Ribe. Tlf. (05) 44 53 33

Kontorchef O. Olesen, Leonorasvej 8,  
9000 Hassers, Ålborg. Tlf. (08) 18 04 51

Sognepræst Poul Riis, Præstegården,  
Herrestræde 1, 4200 Slagelse.  
Tlf. (03) 52 05 33

Fhv. justitsminister Knud Thestrup,  
Folketinget, Kbh. K.

Bladet »PIGRÅD«

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 11 numre årligt.

Ved bestilling af abonnement benyttes girokonto nr. 780.

### ANNONCER:

Ekspedition, abonnements- og annonce-afdeling: Grenågade 14, 2100 København Ø. TRIA 888 (kontortid 10–12, lørdag lukket).

Ved indbetaling for annoncer benyttes girokonto nr. 5 55 38.

Eventuelle fejl i besørgelsen af bladet rettes lettest og hurtigst ved henvendelse til udleveringspostkontoret.

### REDAKTION:

Ansvarshavende redaktør:  
skoleinspektør Johs. Fosmark,  
Frederiksborgvej 109,  
2400 København NV.  
Skolen: 10 54 21. Privat 10 41 28.

### TRYK:

# publishers

publishers press offset printers  
nørre farimagsgade 65, 1364 københavn k.  
(01) 12 45 11

### INDHOLD

I mørket skinner lyset . . .	203
Neuengammefange skabte sund fabriksvirksomhed . . .	205
Runde dage . . . . .	207
Willy Brandt hædersgæst i Oslo . . . . .	209
Foreningerne . . . . .	213 og 220
Hilsener ved årsskiftet . . .	215
Gensyn med Frøslev . . . .	215
Dagbogsblade . . . . .	220

Nummer 12  
December 1971  
26. årgang

# Pigtraad

Redaktion:  
Telefon 10 54 21 og 10 41 28  
Frederiksborgvej 109  
2400 København NV

Danske koncentrationslejrfangers blad ★ Organ for Kammeraternes Hjælpefond

## I MØRKET SKINNER LYSET

Sognepræst J. Vilhelm Olsen, tidligere Snøde-Stoense, nu Herlev, har været abonnent på Pigtråd i mange år. Han skriver årets julehilsen.

Under mørklægningen i besættelsestiden var der mange, der opdagede stjernerne, der ellers forsvandt i byernes lyshav. Alle, der boede på landet, opdagede, hvordan et lille lys kunne ses langt væk i mørket og fortælle, at vi ikke var helt alene i mørket.

Sådan bærer julen budskab om, at verden ikke er glemt af Gud. "I tidens fylde kom han" til et folk, der var besat og til en verden, der ligger i det onde. Nøden var ikke dermed forbi. Det onde er stadig lige virksomt. Den godhed og kærlighed, som mennesker mødte i Jesus af Nasaret blev knust, og håbet syntes slukket. Men med ham blev det åbenbart, at ved ham havde Gud sat nye kræfter ind i kampen mod det onde. I ham havde død og alt ondt mødt sin overmand.

Så tænder vi julelys til vidnesbyrd om, at også vi sætter vort håb til, at det stadig gælder: "I ham brød lyset frem midt i den mørke vinter om nat ved Bethlehem".

Der er vidnesbyrd om, at mennesker i fangelejrene fik øjne til at se, at lyset var trods alt ikke slukket. Det skinnede stadig til vidnesbyrd om, at morgen var på vej.

En dag vil mørket samle sig truende om hver enkelt af os. Måtte vi da i lyset fra Bethlehem få vished om at: "Var der så stor en skønhed på den faldne jord, hvor skal jeg da vel glædes ved, al glansen af Guds herlighed, som er i himlen inde".

Synes vi, at hele verden trues af et frygteligt mørke, der vil opsluge alt, måtte vi da holde os til ham, som siger: "Når disse ting begynder at ske, da se op, Jeres forløsning stunder til".

Natten er aldrig så sort, den svinder for solens lys. Det største lys er, at Gud elsker os og er blevet min broder, som ikke vil lade mig alene i mørket.

*J. Vilhelm Olsen*

**L. C. LARSEN**

Hovedgaden 2

Hørsholm

**Støt Dansk Røde Kors!**

**P. K. G.**

**S. MATHIASSEN**

Malermester

Henne

**S. B. V. VAREHUSET A/S**

Ryesgade 18 — Aarhus

**MOGENS DAMBÆK**

**& A. WANG JENSEN**

**PRÆSTØ**

## NEUENGAMME-FANGE SKABTE VED MOD, EVNER OG FLID EN SUND FABRIKSVIRKSOMHED PÅ SJÆLLAND.

### Besøg hos fabrikant Chr.V. Hansen, Sønderstrup i anledning af, han snart fylder 80 år

Mandag den 24. januar 1972 fylder fabrikant Chr.V. Hansen, Sønderstrup ved Tølløse, 80 år.

Under okkupationen blev han arresteret af Gestapo den 26. oktober 1944 bragt til Ringsted, Vestre Fængsels tyske afdeling og Neuengamme. Han kom hjem over Møgelkær-Båstad.

Kommer man kørende fra Tølløse mod Kirke Eskilstrup, får man ret hurtigt øje på fabrikken Sønderstrup. Den ligger i et terræn, der ikke ejer nogen form for romantik, men fabrikken kan fortælle en lang og spændende historie.

Den begynder ved første verdenskrig, hvor Brabæk byggede den for her at tørre grønsager, senere tømælk, alt sammen til eksport til Tyskland, men virksomheden trivedes ikke, og i 1926 købte Chr.V. Hansen bygninger og maskiner.

Med jydens seje udholdenhed og stædighed har han her sammen med sin fremragende kone – født Dilling – skabt en virksomhed, hvorom der står respekt, fremtryllet af en mand, en enkelt mand, uden anden kapital end mod, evner og flid.

Under Chr.V. Hansens direktion fremstillede fabrikken i en årrække sæbe, senere også en række produkter i forbindelse med sæbefabrikationen, og nu gennem en del år, trives en blomstrende konservesfabrikation.

Et stort antal mennesker er beskæftiget her med heldagsarbejde, men hertil kommer mange sæsonarbejdere.

### To gange nyopført fabrik

To gange er fabrikken nyopført. Første gang brændte den, idet en del af bygningerne var lejet ud til fremstilling af korkplader til gulvbelægning. Der gik ild i hele historien.

Anden gang, det var den 17. november 1944, blev fabrikken sprængt i luften af Schalburg-folk. Man fik 10 minutter til at komme ud.

– Hvad var grunden? spørger man.

– Jo, svarer Chr.V. Hansen. – Jeg stillede to lastbiler til rådighed til afhentning af våben, der blev kastet ned i egnen ved Tissø.

Jeg havde lovet skovridder Krarup at hjælpe med dette arbejde. Den dag det gik galt, var Aksel Dilling med. Desuden fire politibetjente, der boede hos os. De var gået under jorden. Hertil kom to fastboende, der arbejdede på fabrikken.

Vi kørte ellers kun om dagen, fortsætter Chr.V. Hansen, – men den ene vogn punkterede, og først efter mørkets frembrud nåede hjælpen fra Falck i Ruds Vedby frem. Stationsleder Bruno de Neergaard hjalp, og da ni Schalburg-folk standsede op, forsøgte de Neergaard at snakke sig fra, at vognen havde et fordægtigt indhold.

Han fortalte, at han var kaldt ud for at hjælpe bilerne, der var læsset med

generatorbrænde. Den ene vogn fik da også lov til at køre videre, men Schalburg-folkene fandt det mistænkeligt, at der var så stort et personale med den anden vogn og begyndte at undersøge den.

Vor egen chauffør blev da vred, sparkede lygterne på Schalburg-bilen itu og flygtede bort, men så var vi jo helt røbet.

### Julegudstjeneste illegalt i Neuengamme

Hjemme på fabrikken fik vi nu travlt med at fjerne våbenlagrene, og Krarups folk bad mig rejse bort, men jeg svarede: – Jeg bliver, hvor jeg er. Jeg har alt for stor en familie til at overlade alt dette til tyskerne.

Så blev jeg hentet til 12 timers forhør, hvor Bovensiepen til stadighed truede med revolver og hundepisk, men jeg fortalte dem i forhørene, at vi jo også havde et problem efter krigen, og at de skulle tænke dem om, inden de gik i gang med at straffe mig.

Fra Vestre Fængsels tyske afdeling gik turen til Neuengamme. Vi var stuvet sammen i kreaturvogne, en snes i hver vogn, uden tæpper og uden halm i 12 graders nattekulde.

I Neuengamme måtte vi stå splitter nøgne under åben himmel udenfor tøjdepotet. Omsider fik vi udleveret noget elendigt tøj, der havde tilhørt ombragte jøder.

### Nyttig ved pakkeudleveringen

Chr.V. Hansen fandt i Neuengamme hurtigt sammen med bl.a. Johs. Loft fra Århus. I samarbejdet gjorde Chr.V. Hansen et dygtigt stykke arbejde ved pakkeudleveringen, hvorved både fødevarer og tøj kom danske medfanger i hænde.

Fra Neuengamme husker Chr.V. Hansen stadig en masse oplevelser, bl.a. også den juleaften, hvor han sammen med bl.a. Busk Rasmussen og Bent Blædel i knagende frost i 1944 juleaften stod ude under åben himmel til illegal julegudstjeneste, ledet af Halldor Hald, den senere biskop over Lolland-Falster Stift.



**C. J. BORELLA-HANSEN**  
El-installatør

Algade 32 — Vordingborg

**SKIVE  
AUTOLAKERERI**

**Odgaardsvej 50  
Skive**

**Brdr. NIPPER'S**  
*Skibsbyggeri & Maskinfabrik*  
Skagen

**MOTOR COMPAGNI**

Thorkild Sørensen

Næstvedvej 76 — Skælskør

**J. FØGE JENSEN**

Skelbækgade 2 — København V

**POUL MADSEN**

Bovvej 1-3 — Padborg

**BANGSBO SPAREKASSE**

Søndergade 147 - Frederikshavn

**LUNGHOLM GODS**

pr. Rødby

**$\frac{1}{8}$  VESTFYNS ELFORSYNING**

Østergade 38 - Assens.

## Kun en kuvert hjemmefra

Under hele opholdet i Neuengamme opnåede Chr.V. Hansen ikke at få eet eneste af de breve, de sendte hjemmefra. Dog een eneste konvolut hjemmefra fik han. Adressen var skrevet af hans ældste søn, Jørgen.

Så kom den dejlige transport på Hitlers fødselsdag, med sidste vogn fra Neuengamme til Møgelkjær ved Horsens.

I Frihavnen ville han hoppe af, men et familieråd med kone og ældste søn vedtog, at han skulle tage turen med til Sverige, hvor han blev indlagt på lazaretten i Båstad.

— Var det nu alle besværlighederne værd? spørger jeg.

— Jeg fortryder intet, selvom det skulle have kostet livet, følger svaret uden vaklen, men jeg er ikke krigsgal, tilføjer han. — Vi har et land, og vi har pligt til at værne det. Vi har pligt til at holde tyveknægtene fra livet.

## En lykkelig mand

— Vi magter ikke så meget, men vi må gøre, hvad vi kan.

— Er du en lykkelig mand?

— Med 9 børn, 4 døtre, 5 sønner, 35 børnebørn og 3 oldebørn, der alle har skabt mig megen glæde, må jeg svare ja.

— Hvad er hemmeligheden ved at få det til at lykkes på en fabrik?

— At få medarbejderne til at være glade for deres arbejde, sørge for, at den enkelte ikke bliver sat til et arbejde, han ikke egner sig til. Sker det, må lederen finde en anden plads til ham.

Lederen må heller ikke være bange for at spørge medarbejderne, om de ser en bedre og lettere måde at producere på.

DA CHR. V. HANSEN DEN 24. JANUAR 1962 fyldte 70 år udgav børnene en smuk bog om ham. Teksten var skrevet af de 9 børn og en del venner.

Bogen er en stor hyldest til en personlighed, der både har skabt noget stort i og omkring fabrikken, og har

givet sig tid til at være den hyggelige og omsorgsfulde familiefader, svigerfader og oldefader.

Søderstrup ejes i dag af et familieaktieselskab bestående af alle børnene med to af sønnerne som direktører.

— De er lige dygtige begge to, siger Chr.V. Hansen med en vis stolthed.

*Johannes Fosmark*



## December 1971

Mag.art. Morten Ruge, København. Neuengamme-Versen. Neuengamme 60.905, 50 år den 7. december.

Repræsentant Bendt Mouritzen, Haslev. Neuengamme-Buchenwald, 50 år den 8. december.

Henny Andersen, Østersøgade 54, København, fylder 65 år den 18. december. Hun er enke efter bådfører Knud Andersen.

Pens. overbetjent Aage Juel Eriksen, Gentofte. Neuengamme 52.318, Buchenwald 85.960, 50 år den 20. december.

Folketingsmand Frode Jakobsen, Birkerød, fylder 65 år den 21. december. Han har gennem en årrække været kommitteret for Hjemmeværnet.

Pensionist Frederik Olesen, Ålborg. Neuengamme-Versen. Neuengamme 60.890, 70 år den 22. december.

## Januar 1972

Steffen Andersen, Birkerød, 65 år den 18. januar.

Distriktsinspektør Preben Rohde Hansen, Rødovre. Neuengamme-Buchenwald. Neuengamme 51.900. 50 år den 21. januar.

Svend Busk, København, Dachau, tidligere formand for Dachau-klubben, 60 år den 22. januar.

Henning Barfred, København. Neuengamme-Buchenwald. Buchenwald 86.875, 50 år den 31. januar.

## Februar

Pensionist Carl Aage Brundal, København. Neuengamme 54.648. 75 år den 5. februar.

Overbetjent Alex Binneballe, Tåstrup. Neuengamme-Dalum. Neuengamme 68.391. 50 år den 12. februar. Leder af det omfattende danske Neuengamme-arkiv. Han har et enormt personkendskab blandt danske ex-fanger. Civilingeniør Erling Foss, Charlottenlund, stifteren af Frihedskampens Veteraner, 75 år den 25. februar.

## Marts

Pensionist Alfred Christiansen, København. Neuengamme 54.616, 70 år den 3. marts.

Mary Poulsen, Lyngby, 80 år den 9. marts. Såvel hun som manden og sønnerne blev taget af Gestapo.

Dirketør Benjamin Mørch, Gentofte. Neuengamme-Husum. Neuengamme 50.520. 50 år den 13. marts.

Leif Ove Willy Jensen, Herlev, 50 år den 22. marts.

Forhenværende glarmester Hugo Jacobsen, Lyngby. Neuengamme-Dreibergen. Neuengamme 81.097. 85 år den 23. marts.

Benzinforhandler Erik von der Lieth, København. Neuengamme-Dalum. Neuengamme 68.394. 60 år den 23. marts.

## SAGT OG SKREVET

### Lånte fjer

Går vi henad gågaden i København, møder vi alle slags mennesker, der ikke tør være sig selv, men skjuler sig i uniformer og maskeraddragter: som indianere, cowboys, zigeunersker, admiraler osv., samtidig med at de samme mennesker ikke vil tillade, at de admiraler, der har ret til det, bærer uniform.

*Mogens Ziegler*



**M. CHRISTOPHERSEN**  
Lænkrammer  
Jernbaneplassen 15 - Lyngby

**P. JACOBSEN**  
Kong Valdemarsgade 39 - Roskilde

**J. BOJESEN-KOFOED**  
Ronne

RØNDE HØJSKOLE

**F. FRIEDMANN & SØN**  
Bomporten 3  
Gentofte

Værn om naturen!  
O. + P.-K.

**Pas på de ældre i trafikken!**

**G. BALSNER**  
Posthustorv 4 - Skive

**SPANGENBERG & MADSEN**  
Rådgivende Ingeniører  
*Gentoftegade 50, Gentofte.*

## **ALUKSERING SAMT FARVNING AF ALUMINIUM**

Aluksering i hele værklængder og sammen-  
svejste vinduesrammer for bygningsindustrien -  
Automatisk slibe- og polermaskine for profiler  
i hele længder.

Specialmaskine for slibning og børstning af  
plader.

Vi er altid gerne til tjeneste med alle yderligere  
oplysninger om ALUKSERING samt pristilbud

**HORSENS ALUKSERINGS INDUSTRI**

John Rohdemejer - Færøvej 4 - 8700 Horsens - Telf. (05) 622288

# WILLY BRANDT HÆDERSGÆST I OSLO.

## Stolt og ydmyg modtog Vesttysklands førstemand Nobels fredspris

Det var en både stolt og ydmyg Willy Brandt, der fredag den 10. december modtog Nobels fredspris i universitetets aula i Oslo.

Han havde også grund til at være stolt, for begivenheden var en verdensbegivenhed, hilst med glæde af en lang række venner og med en behersket begejstring af politiske modstandere i Bonn.

Det må betegnes som en unødvendig uhøflighed, at CDU/CSU-fraktionen i forbundsdagen demonstrativt blev siddende ned, da det øvrige parlament rejste sig for stående at hylde Willy Brandt ved forbundsdagspræsident von Hassels meddelelse om pristildelingen.

## Spontant fakkeltog

Willy Brandt blev om aftenen hyldet af et spontant fakkeltog til tjenesteboligen på Venusberg i Bonn. Da Brandt kom ud fra sit hus, sagde han tydeligt bevæget:

— Det er en dag, hvor man mærker rygvind — og den kan jeg godt bruge!

## USA

I Washington udtrykte præsident Richard Nixon tilfredshed med valget af nobelfredsprismodtageren. Præsidentens talsmand, Ronald Ziegler, meddelte, at Nixon havde sendt Brandt et hjerteligt lykønskningstelegram.

## England

Den britiske premierminister, Edward Heat, erklærer i sit lykønskningstelegram til Brandt, at beslutningen vil blive hyldet i vide kredse, og at den store ære er velfortjent.

## Hjemme i Tyskland

Den tyske forbundspræsident Gustav Heinemann sendte Brandt et telegram med hjertelige lykønsninger, og også den kristeligt-demokratiske oppositionsleder Rainer Barzel og formanden for den kristelige socialistiske union, Franz Joseph Strauss, sendte forbundskansleren personlige lykønsninger. Sidstnævnte dog med tilføjelsen "uagtet meningsuoverensstemmelserne i spørgsmålet om, hvilken politik, der sikrer freden".

## Sverige

Sveriges statsminister Olof Palmes kommentar var kort: — En overordentlig velfortjent hyldet for en djærv og konstruktiv indsats for freden.

## Norge

Den norske statsminister Trygve Bratteli erklærede i sin kommentar, at



Willy Brandt har stået centralt i arbejdet for at finde veje frem til nye kontakter, nye håb, nyt samarbejde, ny tryghed. Det er vor tids fredsarbejde.

## Frankrig

I den franske udenrigsminister Maurice Schumanns lykønskningstelegram hedder det bl.a., at han i dette øjeblik føler det privilegium at have været Brandts personlige ven gennem mange år som større end det privilegium at være Frankrigs udenrigsminister.

## Sovjet

Den sovjetiske ministerpræsident Kosygin, der for tiden opholder sig i Canada, udtrykte overfor journalister sin glæde over valget, idet Brandt efter hans mening havde fortjent denne hæder.

Valget af Willy Brandt er en højaktuel og storpolitisk afgørelse. Den er en klar stillingtagen for en international opmuntring til en europæisk politik, der ikke blot hedder "Fred i vor tid", som den britiske premierminister Neville Chamberlain forsikrede under de illusoriske samarbejdsbestræbelser med Nazi-Tyskland.

## Realiteternes mand

Brandts fredspolitik sigter videre end til at overdække og tilsløre bestående kendsgerninger. Efter i december 1969 at være blevet forbundsrepublikkens første socialdemokratiske kansler, definerede han sin politik således: "Ich will sagen, was ist ...".

Han vil gøre det klart, hvordan landet ligger.

Willy Brandt har altid bestræbt sig på at se kendsgerningerne i øjnene, lige fra han som 18-årig nødtvungent måtte forlade sit fædreland efter i skrift og tale at have kæmpet mod nazisterne, til han som forbundskansler, som første ansvarlige vesttyske politiker, åbent gjorde det klart for sine landsmænd, at hvad der var tabt i øst, er tabt for bestandigt, og at grænsen til Polen, selvom det er Østtysklands

Aggersund Sparekasse  
9683 Aggersund

LUNDBGAARD TEGLVÆRK  
7850 Stoholm.  
Tlf. (07) 54 31 11 - 8

**ESTHER HJORTH**  
Manufaktur  
Fjellerup pr. Tranehuse

LOLLAND FALSTERS  
KONTORFORSYNING  
Kirkepladsen - Nykøbing Falster

**J. M. BIRKING & CO.**

Gummivarefabrik A/S

Kirkebjerg Allé 31 - Vanløse

**C. J. BORELLA-HANSEN**  
El-installatør  
Algade 32 - Vordingborg

Gælder det moderne butiksinventar  
og vinduesudstyr, ring: (01) 97 55 11  
**HINDSGAUL** A/S  
Måløv

**THOR JØRGENSEN A/S**  
International spedition  
Classensgade 71, 2100 Kbh.Ø.

**SV. AA. JACOBSEN**  
Bogtrykkeri  
Nygade 39 - Ringkøbing

grænse og ikke forbundsrepublikkens, er endelig og urørlig, ligesom alle andre grænser i Europa – simpelthen er kendsgerninger!

## To Tyskland

Russerne og polakkerne har for længst honoreret Willy Brandt (og dermed også forbundsrepublikken, som han efterhånden synes at kunne tale for mere end selv salig Konrad Adenauer) for hans mod: De har gjort Vesttyskland yderligere acceptabelt i internationalt selskab og er nu i færd med at bane vejen for, at de to Tyskland – for DDR har påent måttet vente så længe – kan optages som fuldgyltige medlemmer i De forenede Nationer.

## Berlin-løsning

Og sammen med de tre "gamle" vestmagter USA, England og Frankrig har Sovjetunionen lagt en firemagtsaftale om Berlin på Willy Brandts svære arbejdsbord. Det er sket i tillid til, at denne fremragende og realistiske statsmand også vil være i stand til at få sine landsmænd til at indse den sørgelige, men sande, eksistens af "det andet Tyskland", den tyske demokratiske republik, med alle dertil hørende konsekvenser i form af navnlig diplomatisk anerkendelse af denne lidt kunstige stat.

Men Brandts politik er ikke blot ensidig erkendelse mod øst. I december 1959 var det Willy Brandt, der på afgørende vis under de seks fællesmarkedslandes topkonference i Haag forfægtede en fælles EEC-formel for England og de interesserede skandinaviske landes optagelse i dette vesteuropæiske økonomiske og politiske fællesskab.

Også vi hylder ham gerne, for han er en fremragende statsmand, for hvem politik ikke er et middel til personlig fremadkommen, men et middel til kamp for en sag – som for Brandt hedder fred og forståelse.

F-K

## TYSKER HJALP JØDISKE MEDBORGERE UNDER KRIGEN.

Fritz Wolzenburg, Flensburg, udmærket med forbundsfortjenstkorset af 1. klasse

Af redaktør J. Ankersen, Flensburg



Flensburg. Bygningsinspektør Fritz Wolzenburg (60), ansat ved forbundsbanernes driftskontor i Flensburg, fik forleden overrakt forbundsfortjenstkorset af 1. klasse af forbundsbanedirektionens vicepræsident Unbehagen under en højtidelighed i Hamburg. Dermed markeredes 26 år efter krigen omsider en mand, der i nazitiden modigt og konsekvent prøvede på at hjælpe forfulgte mennesker efter bedste evne. Det jødiske ægtepar Rewald fra Berlin havde henvendt sig til forbundspræsidualkontoret med anmodning om at hædre Fritz Wolzenburg.

Fritz Wolzenburg, der er født i Bromberg, kom i 1919 sammen med sine forældre til Berlin, hvor hans far var ansat ved de daværende Tyske Rigsbaner. I 1929 tog han studentereksamen. Hans far ønskede, at han skulle blive teolog, men i stedet gik han på ingeniørskole. "Min kristne grundholdning har imidlertid været bestemmende for min senere holdning overfor forfulgte mennesker. Allerede i 1939, da jeg blev forflyttet til Polen som jernbanemand, blev jeg chokeret over den måde, hvorpå man behandlede polakkerne og andre tvangsarbejdere. Af sygdomsgrunde blev jeg 1942 flyttet tilbage til Berlin, hvor jeg blev leder af en byggeafdeling med bl.a. 84 jødiske medborgere som tvangsarbejdere. Disse mennesker måtte arbejde meget hårdt, og alligevel slettede myndighederne en skønne dag deres ekstrarationer. Det lykkedes mig at skaffe dem disse rationer igen ved på forsyningskontoret at hævde, at jeg på rigsbanedirektionens vegne skulle udvirke en dispensation. Svindelen lykkedes, idet forsyningskontoret ikke forespurgte hos rigsbanedirektionen, fortæller Fritz Wolzenburg i en samtale.

Senere begyndte razziaerne også mod de jødiske medlemmer af Wolzenburgs byggetrop. Når han fik at vide, at han ikke skulle beordre bestemte personer til nattetjeneste, vidste han besked og advarede de pågældende, der så dukkede under. Dette gik godt et stykke tid, indtil man ikke længere informerede ham på forhånd. Fire gange lykkedes det Wolzenburg at hente jødiske arbejdere ud af Gestapos klør ved at betegne dem som uundværlige specialister. Det var slut, da der kom SS-folk fra Østrig, idet disse var om muligt endnu værre end de tyske Gestapofolk. Jeg kunne derefter kun give jøderne det råd at gå under jorden. I det omfang, dette var muligt, forsynede jeg jøderne med tyske rigsbanepapirer med tjenestesejl, så det ved kontrol ikke blev opdaget, at de var jøder, siger Fritz Wolzenburg.

Wolzenburg prøvede sammen med sin hustru også at hjælpe med fødeva-

**DEN DANSKE LANDMANDSBANK**  
Gothersgade 18 - Fredericia

**SCANDINAVIAN PHOENIX A/S**

**TH. Hj. Jensen**  
Middelfart

**P. RASMUSSEN**  
Vejle

**NIELS ISAKSEN**  
Herreekvipering  
Østergade 4 - Faaborg

**STØT KAMMERATERNES  
HJÆLPEFOND**  
A. E. — Valby

**FR. SANDER**  
*Nedergård pr.  
Lejbølle.*

**CARL C. BIEHL**  
Bogtrykkeri  
Slotsgade 15 Graasten

Hilsen fra  
**KØGE KOMMUNE**

**J. Fogeds Olie-Import**  
Christian den X's Vej 10  
6100 Haderslev

**FRITZ DUUS A/S**  
Vendersgade 5 - Fredericia

**THE BORDEN COMPANY A/S**  
Esbjerg

**Gå i kirke!**  
A. H. H.

**V. PETERSEN**  
Randers

rer. I de sidste uger af krigen holdt han et jødisk ægtepar med et 7-årigt barn skjult hos sig i lejligheden. "Jeg var hele tiden klar over risikoen, og jeg har naturligvis haft en god portion held gennem årene", erkender Fritz Wolzenburg, der ikke kan forstå, at der den dag i dag findes mennesker, der ikke fordømmer jødemordene. "Jeg er fuld af beundring for den danske befolknings holdning overfor jøderne under krigen". 1953 blev Wolzenburg forflyttet til Flensborg. 1955 døde hans første hustru. Han er nu gift for anden gang med en flensborgerinde, gennem hvem han nu også har gode kontakter nordpå. Det jødiske ægtepar Rewald, der har udvirket den officielle hædersbevisning, har Fritz Wolzenburg stadig snæver personlig kontakt med.

## BERNADOTTEGÅRDEN I HADSUND KAN VIDEREPROJEKTERES

Der er nu fra boligministeriet indløbet meddelelse om, at man kan projektere videre på Bernadottegården i Hadsund. Planerne har passeret gennem alle ministerierne.

Formanden for de stedlige Bernadotte-udvalg er den tidligere sognerådsformand Poul Mortensen, ligesom den nuværende borgmester, Tage Jespersen er medlem af udvalget.

## GESTAPOFANGERNE

### Generalforsamling

Gestapofangerne, Sjællandsafdelingen indbyder til den årlige generalforsamling i Selskabslokalerne, Roskildevej 65, D, onsdag den 15. december kl. 18. Dagsorden efter lovene.

Samme aften afholdes samme sted foreningens årlige julehyggeaften med juletræ, godteposer, julegløg, kaffe og juleboller.

Tilmelding som nedenfor.

### Fastelavnfest

afholdes fredag den 18. februar kl. 20, i forbindelse med alle tiders madkurvauktion. Alle skal have maske eller

fastelavnsdragter.

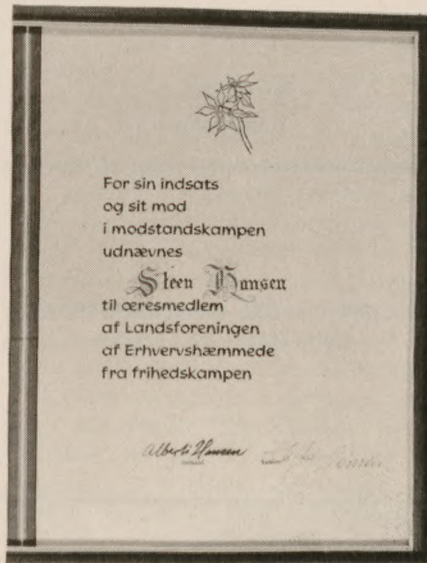
Aftenen er lagt i det humoristiske, lattermilde plan.

Mødested som overfor. Tilmelding i begge tilfælde til Heinrich Winter, tlf. 74 03 22 eller til Mogens Petersen, tlf. VA 49 60 V.

## JULEAFTEN I RYVANGEN

Der holdes en julehøjtidelighed i Ryvangen juleaften. Der begyndes kl. 16. Hjemmeværn, lottekorps og spejderpiger medvirker. Der tændes lys og lægges blomster på gravene. Studenter-sangforeningen synger, oberstløjtnant i Hjemmeværnet Børge Jensen taler, og arrangementet ledes af næstformanden for Gestapofangerne, Erik Beermann.

## ÆRESMEDLEM



Som omtalt i Pigtråd for november er statsaut. revisor H.C. Steen Hansen udnævnt til æresmedlem af Landsforeningen af Erhvervshæmmede fra Frihedskampen.

Et smukt kaligraferet diplom bærer ovenstående formulering.

Landsforeningen  
SAMMENSLUTNINGEN AF ERHVERVS-  
HÆMMEDE FRA FRIHEDSKAMPEN

## Landsledelsen

Formand: Alberti Hansen, Arildsgård 41/2, 2700 Brønshøj, tlf. BE 3162  
Næstfmd.: Kai Wadsbach Petersen, Guldbergs Have 29/1, 2200 Kbh. N, tlf. (01) 39 77 27  
Sekretær: Arne Hedegård Rasmussen, Bredegrund 15/4, 2300 Kbh. S, tlf. (01) 58 99 54  
Kasserer: Anna Strunge, Otto Ruds Gade 39, 8200 Århus N, tlf. (06) 16 98 12

## Københavns afdeling:

Efter foreningens efterårsgeneralforsamling mandag den 25.10.1971 samt bestyrelsesmøde den 29.10.1971 er bestyrelsen konstitueret som følger:

Formand: Alberti Hansen, Arildsgård 41/2, 2700 Brønshøj, tlf. BE 3162  
Næstfmd.: Aksel Andersen, Camilla Nielsens Vej 28/st. 2000 Kbh. F, tlf. (01) 71 19 79  
Sekretær: Rud Larsen, Trægården 6/4, 2300 Kbh. S, tlf. (01) 58 76 07  
Kasserer: Oscar Hefty Jensen, Hille-rødgade 40/3, 2400 Kbh. NV, tlf. (01) 34 80 91

## Bestyrelsesmedlemmer:

Hemming Teisen, Store Strandstræde 10, 1255 Kbh. K, tlf. PA 8717  
Arne Hedegård Rasmussen, Bredegrund 15/4, 2300 Kbh. S, tlf. 58 99 54  
Arne Snedevig Jensen, Tingbjerg Ås 13/1, 2700 Brønshøj, tlf. 60 08 95  
Leon Petersen, Hedemarksvænge 75 A, 2620 Albertslund, tlf. 64 46 35  
Svend Aage Svendsen, Ejbyvej 129, 2610 Rødovre, tlf. 70 15 23  
Kai Wadsbach Petersen, Guldbergs Have 29/1, 2200 Kbh. N, tlf. 39 77 27  
Oscar Verner, Murergade 10, 2200 Kbh. N, tlf. 35 50 12  
Alfred Senn, Rylemosen 11/2, 2600 Glostrup, tlf. 45 02 60

Sociale udvalg: Formand Alberti Hansen, næstfmd.: Alfred Senn, Kai Wadsbach Petersen, Arne Hedegård Rasmussen, Rud Larsen og Arne Snedevig.

Sekretariat og forhandlingsudvalg: Formand: Alberti Hansen, Alfred Senn, Rud Larsen med Arne Hedegård Rasmussen som suppleant.

Arrangementsudvalg: Svend Aage Svendsen, Rud Larsen og Kai Wadsbach Petersen. Henvendelser i sociale sager kun mandag kl. 19.00-21.00, tlf. (01) 31 01 62, "Pensionist-Klubben's" lokaler, Enghavevej 72.

<p>AALBORG ANLÆGSGARTNERI</p> <p><i>Kærvangs Alle 25, 9000 Aalborg.</i></p> <p><i>Tlf. (08) 12 36 51</i></p>	<p><b>Frederikshavn Mineralvandsfabrik</b> <b>Frederikshavn</b></p>	<p><b>FR. BRORSEN</b> Aalborg Kaffe- &amp; Thehandel Ved Stranden 9 - Aalborg</p>
<p><b>P. HOVE</b> THISTED</p>	<p><b>TH. BENTSEN</b> Strandvejen 126 Århus</p>	<p><b>E. EILERTSEN</b> Struer</p>
<p><b>A. ESPERSEN A/S</b> Fiskeeksport Sydhavnen - Rønne</p>	<p><b>SUPERCHROM</b></p> <p>Roskildevej 40 København F</p>	<p><b>Alfred C. Nielsen</b> Statsaut. revisor <b>Borggade 16 - Århus</b></p>
<p><i>STØT DANSK RØDE KORS</i></p>	<p><b>DEN DANSKE LANDMANDSBANK</b> Gothersgade 18 - Fredericia</p>	<p><b>Pas på de ældre i trafikken!</b></p>
<p><b>LØNNED BRUGSFORENING</b> <i>6830 Nørre Nebel.</i> <i>Tlf. (05) 28 80 02</i></p>	<p><b>GREGERS PETERSEN A/S</b> Trælast - Bygningsartikler Århus Nordhavn</p>	<p><b>H. CHRISTOPHERSEN</b> <i>Torvet, 6630 Rødding.</i> <i>Tlf. 048 41112</i></p>

## HILSENER VED ÅRSSKIFTET

### LANDSFORENINGEN AF ERHVERVSHÆMMEDE FRA FRIHEDSKAMPEN 1940-1945

Landsforeningen sender de bedste julehilsener til alle medlemmer og andre, der i året 1971 har været med til at løse vore sociale opgaver.

Med ønsket om et godt og lykkebringende nytår 1972 sendes en hilsen til alle danske.

*Bestyrelsen*

### Landsforeningen af KZ-fanger fra Neuengamme

ønsker samtlige medlemmer og pårørende en rigtig glædelig jul og et godt nytår, med tak for godt kammeratskab i det forløbne år.

*Bestyrelsen*

### HILSEN FRA BUCHENWALD-KLUBBEN

Det har i året, der nu går på hæld, været Kammeraternes Hjælpefond beskåret at kunne række skadede kammerater fra modstandskampen, sådannes enker og børn, en hjælpende hånd i form af en individuel pengegave i en akut økonomisk vanskelig situation. Forinden har en kort undersøgelse indiceret, at der var behov for hjælpen, og på denne måde var en af K.H.'s funktioner opfyldt.

Ligeledes er det en af K.H.'s virkninger at udvirke mulighed for et dejligt sommerophold for kammerater med familier i feriehuset på Kegnæs, hvilket er så eftertragtet, at det koster hovedbrud at gennemføre fordelingen således, at så mange som muligt får chancen.

Sådanne handlinger er glædesbetonede såvel for giveren som for modtageren, men er også kun gennemførligt, fordi Kammeraternes Hjælpefond og bladet "Pigtråd" har sine trofaste abonnenter, annoncører og gaveydere.

Buchenwald-klubben sender Dem de bedste ønsker om en dejlig jul og et lykkebringende nytår i håbet om, at De fortsat vil fastholde Deres sympati for K.H. og dens medmenneskelige gøremål.

*Med venlig hilsen  
S. Julsgaard Larsen  
formand*

## Bladet

Alle medlemmer, abonnenter, medarbejdere og annoncører bedes modtage de bedste ønsker for julen og det nye år. Tak for trofast følgeskab i arbejdet for vor sag.

*Redaktionen*

## TANKER VED ET GENSYN MED FRØSLEV

Af major K. Feilberg

II

### Aflytning af radio

Nu overtog jeg igen hvervet som radio-operator. Aflytningen foregik normalt om natten, hvor vi var låst inde på stuerne, og hvor vinduesskoderne ligeledes var slået for og låst udenvidt fra.

En sen aften var det imidlertid lige ved at gå galt. Jeg sad og lyttede til London, medens de andre lå og sov, og jeg husker endnu min forskrækkelse, da jeg pludselig hørte nogen låse sig ind gennem barakkens yderdør.

Jeg flåede antenneforbindelsen væk, rev telefonerne af hovedet og nåede lige at få smidt en jakke hen over radioudstyret, da en af vorefangevogtere kom brasende ind i stuen. Han vække de tre af de sovende, idet han gav dem ordre til at gøre sig klar til afgang til Tyskland omgående. Så forsvandt han igen, og jeg åndede lettet op, medens de tre udpegede noget sovndrukne og i tavshed gav sig til at klæde sig på. Kort efter vendte tyskeren imidlertid tilbage og forklarede med et grin, at det bare havde været for sjov.

En lidt makaber spøg, syntes vi, men den pågældende »Lagerfører« var os alligevel en god mand. Han hjalp os således, da vi nogle uger senere var

ved at komme i besværligheder.

### Bøger blev konfiskeret

Vi var blevet flyttet til en anden, næsten tom barak, hvor vi kun boede en halv snes mand sammen. Tyskerne benyttede bl. a. barakken som »modtagebarak« når der kom ny transporter af fanger til lejren. Derfor fik vi ved flere lejligheder et vældigt rykind på stuen af SS'ere, tolke og politisoldater, medens vi selv blev jaget udenfor. Her foretog tyskerne visiteringen af de nyankomne fanger, der enkeltvis blev sendt ind på stuen, medbringende deres pakkenilliker. Bagagen blev gennemsoget, og bl.a. konfiskeredes, hvad der var af bøger, og disse blev midlertidigt lagt til side på et bord ved vinduet. Der var på et tidspunkt forbud mod indførsel af bøger i lejren.

Da vi fra stuen opdagede, hvad der foregik, gik et par af mine stuekammerater ganske roligt ind på stuen, hvor de visiterende havde alt for travlt til at lægge mærke til os, hvorpå de stoppede bøgerne op under jakken for derefter at aflevere dem til os andre ude på gangen, så vi kunne bringe dem i sikkerhed.





<p>SCHAUMANN'S BOGTRYKKERI <i>Smedegade 59, Horsens.</i></p>	<p><b>N. N. Møller &amp; Søn</b> <b>Automobilforretning</b> <b>Ringkøbing</b></p>
<p><b>GURRE</b> Købmandshandel</p>	<p>C. J. NØRGAARD PEDERSEN <i>Zinnsgade 3, 2100 Ø.</i> <i>Tlf. TRia 11 990</i></p>
<p>HARALD NØRLEM <i>Statsaut. Revisor</i> ODENSE</p>	<p><b>Sv. Zink Christensen</b> Aut Installatør BORDING ST.</p>
<p>CLEMENTS TRYKKERIET Kystvej 37 - Århus</p>	<p><b>FALCK-ZONEN</b> Trindsøvej - Århus</p>
<p><b>Hyg Dem med en god bog!</b> C. A. B. A.</p>	<p>BAGERMESTER FRODE JOHANSEN <i>H. Egedesvej 6, Aarhus.</i> <i>Tlf. (06) 13 26 14</i></p>
<p><b>STAAL - GRAM</b></p>	<p>VENG CHRISTENSEN &amp; CO. A/S Nyager 4 - Glostrup</p>
<p>E. FABIENKE KØBMAND <i>Vestergade 2, 3930 Maribo.</i> <i>Tlf. (03) 88 02 01</i></p>	<p><b>SYDLANDETS MØBELLAGER</b> Nexø</p>
<p>Landinspektør Børge Hansen Hovedgaden 6 2970 Hørsholm</p>	<p>»HJØRNET« MANUFAKTUR <i>Søndergade 1, 7100 Vejle.</i> <i>Tlf. (05) 82 37 11</i></p>

BRYGGERIARBEJDERNES  
FAGFORENING  
*København F.*

AUG. BORGEN A/S  
*Halmtorvet 20 – København V.*  
*Tlf. (01) 21 22 88*  
ASSURENCE

JOH. de NEERGAARD  
*Førslev Gods*

VÆRN OM VOR SMUKKE NATUR  
*L.V.P.T.*

HUGO HOLMSTOEL & CO I/S  
*Skjern*

INTERNATIONAL TRANSPORT  
*J. W. Nielsen*  
*Kokkedalsvej 11*  
*Brøndby Strand*

RANDERS STYRETØJS SERVICE  
*Støberigade - Strømmen*  
*Randers*

ANDERSKOUV & THOMSEN  
*Rådg. ingeniørfirma*  
HERNING-ESBJERG

P. JUL NIELSEN  
*Aarhus*

VÆRN OM VORE SMUKKE STRANDE  
*E. M. P. H.*

GLARMESTRENE'S GLASFORSIKRING  
*Gothersgade 160*  
*Tlf. (01) 11 13 66*

HARILD  
*3730 Nexø*

STØT KAMMERATERNES  
HJÆLPEFOND

## Bennys Autoruder

Egevolden 140<sup>2</sup> tv.

TELEFON 78 90 11

Johs. Jensen  
Skolegade 14  
6780 Skærbæk

**HUMLEBÆK ISENKRAM**  
Ny Strandvej 46 - Humlebæk

P. ANDERSEN  
Malermester  
Århus

**VÆRN OM NATUREN!**  
V. V. M. H.

H. SVENDSEN  
Slagtermester  
Faxe Ladeplads

Støt kampen for kræftens bekæmpelse  
Krone A.  
8900 Randers

Pas på de ældre i trafikken!  
E. A. F.

J. H. MØLLER  
Århus

Prøv at lægge skuldre til en



A/S Randers Asfalt- & Tjærefabrik  
Hvidemollevej 7 - Randers

AGRICOL A/S  
Frankrigskajen  
Esbjerg

D. A. S. F.  
Skagen

DANSK PATENT KONTOR A/S

J. L. BECH & CO.  
Torvet 20 - Horsens

I. CANTOR A/S  
Norre Voldgade 82 - K

STANGEBYE & HANSEN  
Hammerensgade 3

LUNO MØBLER  
Volden 6 - Aarhus

MENSTRUP BAGERI  
Menstrup pr. Hyllinge

TAGE TRABJERG  
Tandhjulsfabrik  
Runetoften 4 - Århus

HORSENS  
DAMPMOLLE A/S

Pas på de ældre i trafikken!

**WILSON & CO.**  
Rejsebureau  
Bredgade 28 - København K

Vinderup Bank A/S  
Nørregade  
7830 Vinderup

Tag på højskole  
**UNGE HJEMS HØJSKOLE**  
Skåde pr. Højbjerg  
Tlf. (06) 27 17 77

**D. WARBERG**  
Brædstrup

**TARM & OMEGNS SPAREKASSE**  
TARM

**NORDLAND & STENTEBJERG**  
Revisionsfirma  
Esbjerg

**NIELSEN & RAUSCHENBERGER**  
Ingeniørfirma  
Lundtoftevej 7 - Lyngby

**MALERNES FAGFORENING**  
København

Brug Advokatbistand  
Po. Eb.

**SØREN JENSEN**  
Rådg. ingeniører  
Tværgade 21 - Silkeborg  
Tlf. (06) 82 35 11

**TOMMERUP'S BOGTRYKKERI**  
Stege

**STØT KAMMERATERNES  
HJÆLPEFOND!**  
**K. N. S.**

**VÆRN OM NATUREN**  
H. C. V. N. A.

Thorsted Foderstofforening  
Tim pr.  
6980 Tim

## Dagbogsblade

### SS-tjeneste "salonfähig"

Hamburg 4. november. Tjenesten i de bevæbnede afdelinger af SS kan ifølge en kendelse fra forbunds-domstolen betragtes som almindelig militærtjeneste og derfor medregnes som "erstatningstid" i overensstemmelse med "Reichsversicherung"s paragraf 1251 vedrørende renteberegning. Forudsætningen er, at denne tjeneste fandt sted "i krigsindsats og under Værnemagtens befaling".

Med denne begrundelse har forbunds-socialdomstolen ophævet en kendelse fra landssocialdomstolen i Hamburg. Sagsøgeren er en rentemodtager i Hamburg, der som 19-årig opfyldte sin værnepligt ved tjeneste i "SS-Standarte Deutschland".

### Tysk sørgedag højtideligholdt

København den 15. november. I anledning af det tyske folks sørgedag for de to verdenskriges ofre blev der i går på den tyske forbundsregerings vegne nedlagt krans på tyske flygtninge- og soldatergrave i Danmark som i alle andre lande, hvor sådanne grave findes. Mere end 24.000 tyske flygtninge og soldater har under og lige efter anden verdenskrig fundet deres sidste hvilested i dansk jord.

På Vestre Kirkegård, hvor 13.000 af disse grave findes, havde der som hvert år på sørgedagen samlet sig en større repræsentation for den tyske ambassade og koloni.

### Rosenkjærs mindelegat uddelt

Skærbæk den 22. november. Fru Marie Søgaard, der er en kendt skikkelse indenfor spejder- og ungdomsarbej-

det på vesteregnet, er blevet hædret med et legat af "Lektor Åge Rosenkjærs mindefond" for sit store arbejde indenfor Det danske Pigespejderkorps i over 30 år.

Lektor Aage Rosenkjær døde i tysk koncentrationslejr. På 25-års dagen oprettedes det mindelegat, der bærer hans navn og ærer hans minde.

Rosenkjær fra Tønder og læge Knud Nordentoft omkom begge i Husum-lejren, der var en udekommendo til Neuengamme.

Lejren kaldtes også Schwesing-lejren, og den lededes af SS-Unterscharführer Hans Griem. Han var sjældent ædru, og han nød altid mishandlinger, især når de var af raffineret art.

Da tyskerne frygtede en snarlig invasion fra England, pressede man på for at sætte arbejdstempoet op, så der blev også slidt i det om søndagen.

Man skulde fuldende "Friservolden", og i dette arbejde pådrog mange fanger sig alvorlige sygdomme på grund af den dårlige påklædning og den elendige ernæring.

Den 18. november 1944 døde lektor Åge Buhl Rosenkjær i en alder af 53 år, og den 1. december 1944 døde læge Knud Nordentoft. Han blev 48 år. Begges død gjorde et voldsomt indtryk ud over hele Danmark.

### TYSKE SOLDATERS DØD OG FRIHEDEN

Flensborg den 26. november. Det tyske folk kan ikke tillade sig en minister, der "taler som de tysk-nationale i 1920", sagde SPD-landsformanden og -fraktionsformand Joachim Steffen på et møde i aftes i Neumünster. Han sigtede hermed til undervisningsminister, professor Walter Braun, der i de senere uger har været udsat for voldsomme angreb fra SPD med klimaks i forgårs, da SPD-fraktionen officielt opfordrede Braun til at træde tilbage, eller ministerpræsident doktor

Stoltenberg til at afskedige sin minister.

Problemet er den tale, som professor Braun holdt den 2. oktober i marine- "æreshallen" i Laboe ved Kiel. I forbindelse med den forberedte, men af tekniske grunde og trods flere forsøg endnu ikke gennemførte "overrækkelse" af en U-båd fra den anden verdenskrig, sagde ministeren flere ting, der har vakt betydelig opsigt. Steffen refererede således i aftes til sætningen: "Tyske soldaters død har bragt intet ringere end friheden".

Sagen tog i går en ny vending, idet ministerpræsident doktor Stoltenberg på et pressemøde i Kiel ikke ville fragå, at "visse dele af ministerens korte tale trænger til en forklaring og suppler-  
ring".

### NYTÅRS- OG PAKKEFEST

Landsforeningen af KZ-fanger fra Neuengamme har besluttet at indlede det nye år på festlig vis. Derfor indbyder vi alle vore medlemmer og venner af foreningen til en

*nytårs- og pakkefest, fredag den 7. januar 1972*

*kl. 19.30 i selskabslokalerne, Roskildevej 65 E*

*(hjørnet af Borgmester Fischers Vej).* Som sædvanlig giver en pakke til en værdi af kr. 5,00 adgang. Der serveres iøvrigt tre stk. velbelagt smørrebrød, en øl og kaffe til en pris af kr. 20,00. Tilmelding til: Mogens Petersen, Borgmester Fischers Vej 4, 8. sal, tlf. 46 53 80 senest tirsdag den 4. januar. Så byt ikke julegaverne — men tag dem med til pakkefest i Neuengamme-foreningen. Alle er velkomne. På gensyn den 7. januar.

*Bestyrelsen*

### Kammeraternes Hjælpefond

er de raske kammeraters hilsen  
til de syge